

Anayasa Mahkemesi, Erdoğan'a istediği zaman Merkez Bankası Başkanı değiştirme imkanı veren KHK'yi iptal etti

4 Haziran 2024

Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün: “Merkez Bankası bağımsızlığını geri kazandı”

Anayasa Mahkemesi, 4 Haziran 2024 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan kararı ile cumhurbaşkanına geniş yetkiler veren, 300’den fazla sayfa tutan, onlarca kanunu değiştiren 2 Temmuz 2018 tarihli, Merkez Bankası’nın bağımsızlığını kaldıran hükmü ile birlikte 703 sayılı kanun hükmünde kararnamenin (KHK) birçok hükmünü iptal etti. Anayasa Mahkemesi, Merkez Bankasına bağımsızlığını yeniden kazandırdı. Artık cumhurbaşkanı, Merkez Bankası başkanlarını, beş yıllık görev süreleri dolmadan ve istediği zaman değiştiremeyecek.

Anayasa Mahkemesi, Merkez Bankası Kanunu’nun 25. maddesinin 1. fıkrasını yürürlükten kaldıran 703 sayılı KHK’nin 151(h) maddesini anayasaya aykırı bularak iptal etti. Söz konusu 25/1. madde, Merkez Bankası Başkanı’nın bakanlar kurulu kararı ile “beş yıllık bir dönem için” atandığını belirtiyordu. Meclis sadece “bakanlar kurulu” ibaresini “cumhurbaşkanı” olarak değiştirme yetkisi verdiği halde, Binali Yıldırım’ın başbakan olarak hazırladığı, Erdoğan’ın cumhurbaşkanı olarak imzalayarak çıkardığı 703 sayılı KHK ile Meclis’in verdiği yetki aşılmış, Merkez Bankası Kanunu’nun 25/1. maddesi tümünden kaldırılmış, bunun sonucunda Merkez Bankası’nın bağımsızlığını güvenceye alan “başkanını beş yıl süre ile görevden alamama” yasağı kaldırılmış, Cumhurbaşkanı Erdoğan, henüz görev süresi bitmeden, 13 Eylül 2018’de dönemin Merkez Bankası Başkanı Murat Çetinkaya’yı görevden almış, yerine göreve atadığı Murat Uysal’ın görev ömrü 16 ay, onun yerine atadığı Naci Ağbal’ın görev ömrü beş ay, onun yerine atadığı Şahap Kavcıoğlu’nun görev ömrü 2 yıl 2 ay, onun yerine atadığı Hafize Gaye Erkan’ın görev ömrü ise sekiz ay sürmüştü. Şu andaki Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan 2 Şubat 2024’ten beri görevde.

Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün, Yetkin Report’ta yayınlanan 31 Temmuz 2023 tarihli

<https://yetkinreport.com/2023/07/31/erdogan-anayasaya-tam-uymadikca-merkez-bankasi-enflasyonu-indiremez/> yazısı ile bu durumu kamuoyunun

dikkatine sunmuş, Merkez Bankası’na bağımsızlığını kaybettiren 703 sayılı KHK’nin anayasaya aykırılığını hatırlatmış, derneğin yurt çapında düzenlediği “Ekonomik ve Hukuk Buluşmaları”nda, Erdoğan’ın Türkiye Büyük Millet Meclisi’nden böyle bir yetki almadığı halde, Binali Yıldırım hükümetinin 703 sayılı KHK ile (www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180709M3-1.pdf) söz konusu değişikliği gündeme getirdiğini hatırlatarak, Erdoğan’ın bu

değişiklik uyarınca Merkez Bankası başkanlarını sıklıkla değiştirdiğini ve o günden beri de ekonominin kötüye gittiğini vurgulamıştı. Mehmet Gün şöyle demişti:

“Recep Tayyip Erdoğan, 2017’de değişen anayasaya göre 24 Haziran 2018’de yeniden cumhurbaşkanı seçilerek tüm yürütme yetkilerini tek başına elinde topladı. Hazine ve Maliye Bakanlıklarını birleştirerek başına damadı Berat Albayrak’ı getirdi. İlaveten uyumsuz bulunduğu Merkez Bankası başkanlarını değiştirmeye başladı. O günden beri ekonomi gittikçe kötüleşiyor. 2019’da Murat Çetinkaya’yı, 2020’de Murat Uysal’ı, 2021’de Naci Ağbal’ı görevden alarak yerine niyetlerini emir telakki eden Şahap Kavcıoğlu’nu atamasından sonra kötüleşme hızlandı. Erdoğan’ın bilimsel bir temeli olmayan ‘enflasyonun sebebi faizdir ’görüşü doğrultusunda Kavcıoğlu yönetimi; 1211 sayılı kanundaki fiyat istikrarını sağlama görevini açıkça ihlal ederek paramızın değerini hızla düşürdü. Artırması gereken politika faizini hızla düşürerek Eylül 2021’de yüzde 20 civarında olan enflasyonu yüzde 80’lere zıplattı. 2010’larda 15 bin dolara doğru yükselen kişi başı millî gelirimiz civarından 8 bin dolara, orta gelir seviyesinin alt sınırına doğru gerilemekte. Ucube Kur Korumalı Mevduat (KKM) sahiplerine milletin cebinden yüz milyarlarca TL verilirken, bütçede oluşan açığı kapatmak için deprem bahanesi ile iğneden ipliğe her şeyin vergisi artırıldı.”

Yetkin Report’taki yazısında konuyu detaylandıran Mehmet Gün şunları anlatmıştı:

“Bu hızlı kötü gidişin temel sebebi tek sebebi cumhurbaşkanının tek başına hükümet olması değil. Asıl sebep, Binali Yıldırım hükümetinin çıkardığı anayasa’a aykırı 703 sayılı KHK, 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve Erdoğan’ın anayasa ile sınırlanmamış olmasıdır. Şöyle ki önce Yıldırım hükümeti TCMB başkanının 5 yıl süre için seçileceğine dair kanun hükmünü 9 Temmuz 2018 tarihinde, anayasaya aykırı olarak iptal etti. Yaratılan boşluğu Erdoğan, 10 Temmuz 2018 tarihinde kendi kendisine TCMB Başkanı’nı görevden alma ve atama yetkisi vererek, anayasanın 104. maddesine aykırı olarak yetki gaspı suretiyle doldurdu. Böylelikle Anayasa’a aykırı KHK ve kararname ile Erdoğan, TCMB’nin para politikasını, faiz konusunda sığ ve isabetsiz dini inancına dayalı bilime aykırı kişisel tercihinine göre yönlendirme imkanına kavuştu. (yetkinreport.com/2023/07/31/erdogan-anayasaya-tam-uymadikca-merkez-bankasi-enflasyonu-indiremez/#google_vignette)”

İptal kararı ile Anayasa Mahkemesi’nin Merkez Bankası’na bağımsızlığını geri verdiğini belirten Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün, “Karar herkesin canını yakan enflasyonla mücadelede Merkez Bankası’nın elini güçlendirecek, hükümetin ekonomi politikalarının daha gerçekçi olmasına yardımcı olacaktır. Anayasa Mahkemesi kararı daha birçok konuda

cumhurbaşkanını anayasa ile sınırlandırmaktadır. Bu hukuk ve anayasa zaferi ülkemize hayırlı olsun” dedi.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı şöyle

(www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/06/20240604-3.pdf):

"37. 151. maddesinin;

a. (h) bendiyle 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 25. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (j) bendiyle 1211 sayılı Kanun'un 29. maddesinin ikinci cümlesinde yer alan "...ve meslekleri ile ilgili olarak en az on yıl çalışmış..." ve "...Başkan (Governör) ın önerisi üzerine müşterek kararla beş yıl süre ile..." ibarelerinin madde metninden çıkarılmalarının ve üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE, (...karar verildi)"